

Aan Gedeputeerde Staten van Groningen
T.a.v. de heer W. van der Ploeg
Postbus 610
9700 AP GRONINGEN

Lid van Natuurlijk Platteland Nederland

Bezoekadres Morra 2
9204 KH Drachten
Postadres Postbus 186
9200 AD Drachten
Telefoon (0512) 30 50 50
Fax (0512) 30 50 51
Internet www.boerennatuur.nl
E-mail info@boerennatuur.nl
BTW-nr. NL8136.94.334.B01
Bankrekening 3890.47.015

Contactpersoon: R. Sytema
Onderwerp: GLB en Decentralisatieakkoord Natuur
Kenmerk: 01612/bn/ns-nv
Datum: 7 februari 2012

Geachte heer Van der Ploeg,

BoerenNatuur buigt zich sinds enkele maanden – in samenspraak met de aangesloten ANV's en de andere koepelorganisaties voor agrarisch natuurbeheer – over de wetsvoorstellen voor het nieuwe GLB in relatie tot het Decentralisatieakkoord Natuur. Het laatste beoogt om het agrarisch natuurbeheer buiten de EHS onder te brengen in de eerste pijler van het GLB (hectare-betalingen). In eerdere correspondentie, onder meer aan de Vaste Commissie van EL&I, hebben wij onze zorg geuit over de inpasbaarheid van het agrarisch natuurbeheer in de eerste pijler van het GLB, die daarop immers niet is ingericht. De systematiek van de eerste pijler is niet bedoeld voor vormen van agrarisch natuur- en landschapsbeheer die om een samenhangende gebiedsgerichte aanpak vragen en/of een gerichte beheerprestatie. Het is duidelijk dat voor bijvoorbeeld weidevogelbeheer en de beheerregeling voor de ganzenfoerageergebieden de systematiek van de eerste pijler geen soelaas biedt. Wij proeven in onze contacten met vertegenwoordigers van rijk en provincies dat het besef groeit dat de eerste pijler voor natuur- en landschapsbeheer een onbegaanbare weg is. Wij zien dan ook geen heil in de betreffende passage van het Decentralisatieakkoord. Ook om andere redenen zien wij graag dat het onderscheid tussen beheer binnen en buiten de EHS komt te vervallen. Voor BoerenNatuur staat vast dat agrarisch natuur- en landschapsbeheer, zowel binnen als buiten de EHS, thuishoort in de tweede pijler van het GLB en dat de provincies voor beide categorieën een regierol toebehoort.

Uw provincie heeft inmiddels tegen het akkoord gestemd. Het is op dit moment dan ook ongewis hoe het verdere traject er uit zal zien. Wij zien hierin aanleiding om u deelgenoot te maken van onze ideeën. Wellicht biedt de, naar wij hopen korte, impasse in het overleg over het akkoord de ruimte voor heroverweging van de positie van het agrarisch natuurbeheer buiten de EHS en voor het meewegen van onze ideeën daarin.

Ongelukkig met onderscheid binnen/buiten EHS

Los van de vraag waar het agrarisch natuurbeheer buiten de EHS uiteindelijk terecht gaat komen, hebben wij al jaren moeite met het strikte onderscheid dat Nederland maakt tussen agrarisch natuurbeheer binnen en buiten de EHS, en – in het verlengde daarvan – tussen SNL-beheer en groenblauwe diensten:

1. Het is onnodig: was het rijk voorheen verantwoordelijk voor natuur en landschap binnen de EHS en waren de provincies dat voor het gebied daarbuiten, nu zijn de provincies verantwoordelijk voor alle natuur- en landschapsbeheer.

2. Het doet afbreuk aan de gebiedsgerichte samenhangende aanpak van het beheer. Steeds duidelijker wordt dat de effectiviteit van het natuurbeheer gediend is met een samenhangende aanpak van het beheer van natuurterreinen binnen de EHS en agrarisch natuurbeheer binnen en buiten de EHS. De kunstmatige scheiding in de financiering en aansturing gaat ten koste van deze samenhang. Anders gezegd: de natuur (er)kent het verschil tussen binnen en buiten de EHS niet.
3. Het is communicatief en regelingstechnisch verwarrend:
 - a. alles wat niet via het SNL loopt, wordt als groenblauwe dienst betiteld, hoewel het inhoudelijk om dezelfde soort diensten gaat;
 - b. voor groenblauwe diensten worden allerlei aparte bijdrageregelingen in het leven geroepen, terwijl het SNL oorspronkelijk was bedoeld als een breed voertuig voor alle natuur- en landschapsbeheer en alle (publieke) financiers;
4. Het is financieel ongunstig:
 - a. alle regionale maatwerkpakketten, of deze nu worden opgehangen aan het SNL of aan de catalogus worden gekoppeld, kunnen niet rekenen op Brusselse medefinanciering en moeten geheel door de Nederlandse overheid (vaak de provincie) worden betaald;
 - b. aparte provinciale budgetten voor groenblauwe diensten zijn nooit onder het POP gebracht en kunnen dus eveneens niet rekenen op Brusselse medefinanciering.

Het Decentralisatieakkoord benadrukt het onderscheid nog eens door de gegroeide situatie in feite om te keren: voor de financiering van alle agrarisch natuurbeheer buiten de EHS wordt gemikt op 100% Brussels geld. Nederland zou dan voortaan alleen meebetalen aan het natuurbeheer binnen de EHS. Volgens de cijfers van het IPO kan Nederland hiermee zo'n € 35 mln. besparen. Die besparing is echter ook op een andere manier te realiseren: door eerste-pijlergeld tegen een aantrekkelijk EU-financieringspercentage over te hevelen naar de tweede pijler. Dit spoor -dat ook de Staatssecretaris al als vangnet heeft genoemd- lijkt ons een veel betere optie. Daarvan zijn ook precedentes: zo gold voor de extra modulatie die in 2008 bij de Health Check is afgesproken, een EU-bijdrage van 75%. Dit geldt bijvoorbeeld voor de extra € 30 mln. voor akkerranden waarvan o.a. Groningen en Flevoland gebruik hebben gemaakt. De gevolgen van nationale bezuinigingen voor het plattelandsbeleid zijn de laatste jaren zelfs een officiële EU-zorg: voor bepaalde regio's gelden nog hogere financieringspercentages.

Naar een nieuwe aanpak

Nu de provincies verantwoordelijk worden voor natuur- en landschapsbeheer en er kansen liggen om de beoogde bezuiniging op een andere manier te realiseren, lijken er openingen voor een nieuwe aanpak van het beheer onder de tweede pijler (plattelandsbeleid). Die aanpak zou uit de volgende elementen kunnen bestaan:

1. De Nederlandse overheid spant zich in om het budget voor probleemgebieden en (andere) beheerregelingen substantieel te vergroten. En wel als volgt:
 - a. de Nederlandse envelop voor plattelandsbeleid (nu slechts 0,5% van het totale EU-plattelandsbudget!) wordt aanmerkelijk groter. Dit vergt lobby in Brussel, waarbij in Nederland veel medestanders zijn te vinden (o.a. LTO);
 - b. er wordt een budget overgeheveld van de eerste naar de tweede pijler met een aantrekkelijk EU-financieringspercentage (75 of 100%);
 - c. om te voorkomen dat dit budget binnen de tweede pijler 'verwatert', wordt het geormerkt voor probleemgebieden en landbouw-milieumaatregelen. Ook helpt het om opnieuw een minimum-bestedingspercentage vast te leggen voor beheer-maatregelen (nu minimaal 25% van plattelandsbudget);

- d. de vergoedingsplafonds waaraan Brussel meebetaalt, worden aanmerkelijk verhoogd. Deze zijn nu voor Nederland veel te laag (voor grasland betaalt Brussel maximaal € 225,- mee, voor bouwland € 300,-), reden waarom de Nederlandse bijdrage zo hoog is;
 - e. de provincies reserveren een toereikend deel van hun eigen beheergeld (recent berekend op zo'n € 60 mln. per jaar) voor agrarisch natuurbeheer. Ook de provinciale budgetten voor groene diensten worden onder het POP-3 gebracht.
2. Het onderscheid tussen agrarisch natuurbeheer binnen en buiten de EHS speelt geen rol meer in de financiering en in het instrumentarium:
- a. er komt één landelijke catalogus groenblauwe diensten, waarin het SNL (onderdeel agrarisch natuurbeheer) volledig is opgenomen;
 - b. alle diensten komen in aanmerking voor een Brusselse bijdrage, of ze nu landelijk of alleen regionaal worden toegepast;
 - c. de provincies (of andere financierende overheden) bepalen waar welke diensten worden gefinancierd;
 - d. gebiedscollectieven krijgen – zoals ook in de nieuwe GLB-voorstellen staat – een prominente plek:
 1. ze kunnen voortaan subsidieaanvrager en -ontvanger zijn;
 2. hun rol in het opstellen van gebiedsplannen wordt geformaliseerd en uitgebreid met andere vormen van natuur- en landschapsbeheer (nu alleen weide- en akkervogels);
 - e. er komt één regelingstechnisch voertuig voor alle diensten met DR als loket (verplicht voor diensten met een Brusselse bijdrage). Dit betekent dan dus tegelijk dat andere overheden die diensten willen financieren (bijv. waterschappen of gemeenten) hierbij aansluiting moeten zoeken en niet langer zelf 'regelings-eigenaar' kunnen zijn.
3. Waar nodig en mogelijk wordt bij de inzet van beheermaatregelen rekening gehouden met de vergroening die vanuit de verplichtingen in de eerste pijler wordt gerealiseerd. Dat wil zeggen: daar waar actief beheer nodig is om de vergroening in de eerste pijler effectief te laten zijn (vooral waar het gaat om de 7% ecologisch oppervlak), wordt herin zo mogelijk voorzien vanuit de tweede pijler.

Wij verzoeken u gehoor te geven aan onze zorg over de toekomst van het agrarisch natuur- en landschapsbeheer door onze ideeën over een nieuwe, consistente en financieel aantrekkelijke aanpak van het beheer mee te nemen in uw vervolgoverleg met de Staatssecretaris van EL&I over het Decentralisatieakkoord en de uitwerking van dit akkoord. Wij vernemen graag uw reactie op dit verzoek.

Hoogachtend,

E. Togtema
Voorzitter BoerenNatuur